

आज घटस्थापना
(नवरात्रोत्सव)

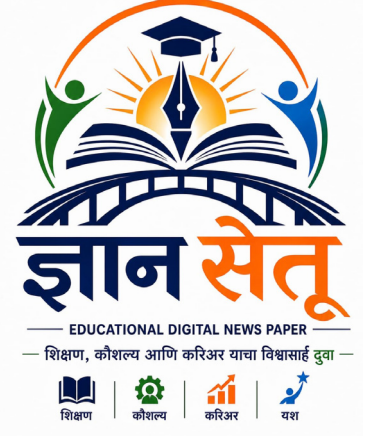
आजचा रंग केशरी

ज्ञान सेतू

EDUCATIONAL DIGITAL NEWS PAPER

— शिक्षण, कौशल्य आणि करिअर याचा विश्वासार्ह दुवा —

संपादक - दिनेश गायके

* छत्रपती संभाजीनगर / पुणे * वर्ष १ * अंक ७० * रविवार दि.११ ऑक्टोबर २०२६ * पाने - ६ * किंमत-(अनियतकालिक स्वाजगी वितरण)

विशेष लेख...

परराज्यातील आलिशान वाहनांवर परिवहन विभागाची विशेष धडक मोहीम

ज्ञान सेतू ब्युरो

महाराष्ट्रातील रस्त्यांवर, विशेषतः मुंबई, पुणे, ठाणे आणि नागपूर यांसारख्या प्रमुख आणि गजबजलेल्या शहरांमध्ये गेल्या काही वर्षांत परराज्यातील नोंदणी असलेल्या महागड्या आणि आलिशान गाड्यांची संख्या अतिशय वेगाने वाढताना दिसत आहे. राज्याच्या परिवहन विभागाला आणि प्रशासनाला मिळालेल्या सविस्तर माहितीनुसार, सध्या केवळ महाराष्ट्र राज्यात ५६०० हून अधिक अशा आलिशान गाड्या आहेत, ज्यांची बाजारातील किंमत ५० लाख रुपयांपेक्षा जास्त आहे. महाराष्ट्र राज्याचा मोटार वाहन कर इतर काही राज्यांच्या आणि विशेषतः केंद्रशासित प्रदेशांच्या तुलनेत थोडा जास्त असल्याने, केवळ हा कर वाचवण्याच्या दृष्टी हेतूने अनेक बंडे उद्योगपती, व्यावसायिक आणि समाजातील प्रतिष्ठित व्यक्ती आपल्या अति-महागड्या गाड्यांची नोंदणी दादरा आणि नगर हवेली, दमण आणि दीव किंवा तत्सम अतिशय कमी कर असलेल्या राज्यांमध्ये करतात. या राज्यांमध्ये कर कमी असल्याने गाडीच्या एकूण किंमतीत लाखो रुपयांची बचत होते. मात्र, कागदोपत्री परराज्यात नोंदणीकृत असलेल्या या गाड्या प्रत्यक्षपणे दररोज महाराष्ट्रातच वापरल्या जातात. राज्याच्या पायाभूत सुविधांचा आणि येथील गुळगुळीत रस्त्यांचा पुरेपूर वापर करणाऱ्या या गाड्या स्थानिक कर मात्र भरत नाहीत, ही अत्यंत गंभीर बाब समोर आली आहे. या वाढत्या कर चुकवेगिरीमुळे राज्याच्या तिजोरीचे दरवर्षी शेकडो कोटी रुपयांचे अतोनात नुकसान होत आहे.

प्रा. डॉ. सुधीर अग्रवाल
वर्धा

सर्वसामान्य नागरिक जेव्हा एखादी छोटी गाडी घेतो, तेव्हा तो प्रामाणिकपणे राज्याचा सर्व कर भरतो. मात्र, करोडो रुपयांच्या गाड्या घेणारे धनाढ्य लोक पळवाटा शोधून कर चुकवतात, हा राज्याच्या विकासावर आणि प्रामाणिक करदात्यांवर मोठा अन्याय आहे. या संपूर्ण प्रकरणाला एक भक्कम कायदेशीर किनार आहे, कारण मोटार वाहन कायद्यातील नियम या संदर्भात अत्यंत स्पष्ट आणि कठोर आहेत. या कायद्यानुसार, कोणतीही परराज्यातील नोंदणीकृत गाडी जर महाराष्ट्रात सलग १२ महिन्यांपेक्षा अधिक काळ वापरली जात असेल, तर त्या गाडीची रीतसर नोंदणी महाराष्ट्रात नव्याने करणे आणि राज्याच्या नियमानुसार येथील मोटार वाहन कर भरणे कायदेशीररित्या बंधनकारक असते. असे अगदी स्पष्ट नियम असतानाही, अनेक गाड्या वर्षानुवर्षे याच राज्यात फिरत असूनही त्यांचा कर आजवर भरला गेलेला नाही. या जाणीवपूर्वक आणि सर्रास होत असलेल्या उल्लंघनाला कायमचे आळा घालण्यासाठी तसेच राज्याचा बुडित महसूल वसूल करण्यासाठी परिवहन विभागाने ५ ऑक्टोबर ते १७ ऑक्टोबर या १२ दिवसांच्या कालावधीत एक राज्यव्यापी विशेष तपासणी मोहीम हाती घेण्याचा अत्यंत महत्त्वपूर्ण निर्णय घेतला आहे. ५ ऑक्टोबर रोजी सुरू होणाऱ्या आणि १७ ऑक्टोबरपर्यंत चालणाऱ्या या विशेष धडक मोहिमेअंतर्गत कारवाईची दिशा अत्यंत सविस्तर, नियोजनबद्ध आणि कठोर असणार आहे. या कारवाईसाठी राज्यभरात परिवहन विभागाची विशेष भरारी पथके तैनात करण्यात आली आहेत. मुंबई, पुणे, ठाणे, नागपूर, नाशिक यांसारख्या मोठ्या शहरांमध्ये, शहरांच्या प्रवेशद्वारांवर आणि महत्वाच्या महामार्गांवर विशेष नाकाबंदी केली जाणार आहे. परराज्यातील नोंदणी क्रमांक असलेल्या सर्व महागड्या गाड्या अडवून त्यांची केवळ वरवरची नव्हे, तर अतिशय कसून चौकशी केली जाईल. गाडीचे पथकर नाक्यांवरील मागील अनेक महिन्यांचे तपशील, अधिकृत दुरुस्ती केंद्रांमधील गाडीच्या सर्व्हिसिंगच्या तारखा आणि नोंदी, इंधन भरल्याच्या पावत्या, शहरातील विविध निगराणी कॅमेऱ्यांचे चित्रण आणि गाडी मालकाचे प्रत्यक्ष रहिवासी पुरावे अत्यंत बारकाईने तपासून ती गाडी महाराष्ट्रात नेमकी किती काळापासून आहे, हे सप्रमाण सिद्ध केले जाणार आहे. अशा सखोल चौकशीत एखादी गाडी १२ महिन्यांपेक्षा जास्त काळ राज्यात असल्याचे सिद्ध झाल्यास, त्या मालकाकडून राज्याचा संपूर्ण थकीत मोटार वाहन कर जागेवरच वसूल केला जाईलच, शिवाय कायदेशीर नियमांचे वारंवार उल्लंघन केल्याबद्दल त्यावर मोठा आर्थिक दंडही आकारला जाईल. एवढेच नव्हे तर, कर भरण्यास टाळाटाळ करणाऱ्या, अधिकाऱ्यांशी हुजत घालणाऱ्या किंवा प्रशासनाला तपासात सहकार्य न करणाऱ्या मुजोर वाहनमालकांच्या गाड्या थेट जप्त करण्याचे सर्वाधिकार परिवहन अधिकाऱ्यांना या मोहिमेअंतर्गत बहाल करण्यात आले आहेत. राज्यातील रस्ते, उड्डणपूल आणि अन्य पायाभूत सुविधांच्या विकासासाठी मोटार वाहन करातून मिळणारा महसूल हा अत्यंत कळीचा आणि महत्वाचा मुद्दा असतो. ५ ते १७ ऑक्टोबर दरम्यान चालणाऱ्या या मोहिमेतून राज्य प्रशासनाला एक अत्यंत स्पष्ट आणि कडक संदेश द्यायचा आहे की, कायद्यापेक्षा कोणीही मोठा नाही आणि धनाढ्य वर्गाकडून होणारी ही कर चुकवेगिरी यापुढे अजिबात खपवून घेतली जाणार नाही. या कठोर तपासणी सत्रातून राज्याच्या तिजोरीत नक्कीच कोट्यवधी रुपयांची भर पडण्याची दाट शक्यता असून, कर चुकवणाऱ्या वाहनमालकांचे धाबे मात्र आता चांगलेच दणाणले आहेत. बी एच सिरीज नंबर असेल, तर दुसऱ्या राज्यात गेल्यानंतर गाडीचा नंबर बदलण्याची किंवा पुन्हा तिथे रोड टॅक्स भरण्याची कोणतीही गरज नसते. तो संपूर्ण भारतात कायमस्वरूपी वैध राहतो.

‘तिचा’ सन्मान, सक्षम भविष्याचा पाया!

मुलींचे शिक्षण, सुरक्षितता आणि समान हक्कांसाठी जागतिक जनजागृतीचा संकल्प

ज्ञान सेतू ब्युरो

मुंबई - मुलगी म्हणजे केवळ कुटुंबाचा अभिमान नव्हे, तर समाजाच्या प्रगतीचा भक्कम पाया आहे. तिच्या स्वप्नांना बळ देणे, तिला शिक्षणाच्या समान संधी उपलब्ध करून देणे आणि सुरक्षित वातावरणात तिच्या व्यक्तिमत्त्वाचा विकास घडवणे ही संपूर्ण समाजाची जबाबदारी आहे. याच उद्देशाने दरवर्षी ११ ऑक्टोबर रोजी आंतरराष्ट्रीय बालिका दिन साजरा केला जातो. मुलींचे हक्क, शिक्षण, आरोग्य, पोषण आणि सक्षमीकरण यांविषयी जागरूकता निर्माण करण्यासाठी हा दिवस महत्त्वपूर्ण मानला जातो.

संयुक्त राष्ट्र महासभेने १९ डिसेंबर २०११ रोजी आंतरराष्ट्रीय बालिका दिन साजरा करण्याचा ठराव मंजूर केला. त्यानंतर २०१२ पासून या दिवसाची जागतिक स्तरावर अंमलबजावणी सुरू झाली. मुलींना भेदसावणाऱ्या समस्या अधोरेखित करणे, त्यांच्यासाठी समान संधी निर्माण करणे आणि त्यांच्या हक्कांच्या संरक्षणासाठी समाजाला प्रवृत्त करणे हा या दिवसामागील प्रमुख हेतू आहे.

प्रगतीची नवी भरारी; तरीही आव्हानांचा डोंगर आजची मुलगी प्रत्येक क्षेत्रात आपल्या कर्तृत्वाचा ठसा उमटवत आहे. शिक्षण, विज्ञान, तंत्रज्ञान, क्रीडा, कला, प्रशासन, उद्योग आणि अंतराळ संशोधन अशा विविध क्षेत्रांत मुली यशाची नवी शिखरे गाठत आहेत. प्रतिकूल परिस्थितीवर मात करून स्वबळावर उभे राहण्याची त्यांची जिद्द समाजासाठी प्रेरणादायी ठरत आहे.

मात्र, या प्रगतीसोबतच अनेक मुलींसमोर आजही गंभीर आव्हाने आहेत. बालविवाह, शैक्षणिक संधींचा अभाव, कुपोषण, लैंगिक भेदभाव, बालमजुरी आणि असुरक्षिततेची भावना यांमुळे अनेक मुलींच्या स्वप्नांना मर्यादा येतात. काही ठिकाणी आर्थिक परिस्थिती आणि सामाजिक रूढींमुळे मुलींना शिक्षण अर्धवट सोडावे

लागते. त्यामुळे मुलींच्या प्रगतीसाठी केवळ योजना राबवणे पुरेसे नसून, समाजाच्या मानसिकतेतही सकारात्मक बदल घडणे आवश्यक आहे.

बालविवाहमुक्त समाजासाठी पुढाकार
बालविवाह ही मुलींच्या शिक्षणासह आरोग्य, स्वातंत्र्य आणि भवितव्यावर परिणाम करणारी गंभीर सामाजिक समस्या आहे. कमी वयात विवाह झाल्यामुळे अनेक मुलींना शिक्षणाच्या संधींपासून वंचित राहावे लागते. त्यांच्यावर अकाली जबाबदाऱ्या येतात आणि स्वावलंबी होण्याच्या प्रवासात अडथळे निर्माण होतात.

बालविवाह रोखण्यासाठी पालक, शिक्षक, स्थानिक स्वराज्य संस्था, सामाजिक संघटना आणि प्रशासन यांनी एकत्रितपणे काम करणे गरजेचे आहे. प्रत्येक मुलीला शिक्षण पूर्ण करण्याची, स्वतःचे भविष्य घडवण्याची आणि स्वतःच्या आयुष्याविषयी निर्णय घेण्याची संधी मिळाली पाहिजे.

बेटी बचाओ, बेटी पढाओमधून सक्षमीकरणाचा संदेश

मुलींचे संरक्षण आणि शिक्षण यांना प्राधान्य देण्यासाठी भारतात बेटी बचाओ, बेटी पढाओ अभियान राबवले जात आहे. यासोबतच सुकन्या समृद्धी योजना आणि मुलींच्या शिक्षणासाठी विविध केंद्र व राज्यस्तरीय उपक्रम राबवले जातात. या योजनांचा लाभ अधिकाधिक पात्र मुलींपर्यंत पोहोचणे महत्वाचे आहे.

ग्रामीण आणि आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल कुटुंबांतील मुलींना शिक्षणासाठी प्रोत्साहन देणे, शाळांमध्ये सुरक्षित वातावरण उपलब्ध करून देणे, आरोग्य व पोषणाबाबत जागरूकता निर्माण करणे आणि उच्च शिक्षणासाठी मार्गदर्शन करणे या बाबींवर विशेष भर देण्याची गरज आहे.

भारतामध्ये दरवर्षी २४ जानेवारी रोजी राष्ट्रीय बालिका दिनही साजरा केला जातो. या

दिवसाच्या माध्यमातून मुलींचे अधिकार, त्यांचे आरोग्य, शिक्षण आणि सामाजिक स्थान यांविषयी जनजागृती केली जाते.

मुलींना संरक्षणासोबत नेतृत्वाची संधीही हवी!
मुलींच्या सक्षमीकरणाचा अर्थ केवळ त्यांना सुरक्षित ठेवणे एवढाच मर्यादित नाही. त्यांना निर्णयप्रक्रियेत सहभागी करून घेणे, नेतृत्व करण्याची संधी देणे, त्यांच्या कौशल्यांना वाव देणे आणि स्वतःच्या क्षमतेवर विश्वास ठेवण्यास प्रोत्साहित करणेही तितकेच महत्वाचे आहे.

घरांमध्ये मुलगा आणि मुलगी यांच्यात भेदभाव न करता दोघांनाही समान संधी दिल्या पाहिजेत. शाळा-महाविद्यालयांनी मुलींच्या व्यक्तिमत्त्व विकासासाठी विविध उपक्रम राबवावेत. समाजाने मुलींच्या यशाचे कौतुक करण्याबरोबरच त्यांच्या अडचणी समजून घेऊन त्यांना मदतीचा हात द्यावा.

एका मुलीला शिक्षणाची संधी मिळते, तेव्हा तिच्यासोबत संपूर्ण कुटुंबाच्या प्रगतीचा मार्ग खुला होतो. शिक्षित, आत्मनिर्भर आणि आत्मविश्वासपूर्ण मुलीच उद्याच्या सक्षम समाजाच्या निर्मितीत महत्वाची भूमिका बजावतील.

आजचा संकल्प, उद्याचे उज्ज्वल भविष्य!

आंतरराष्ट्रीय बालिका दिन हा केवळ औपचारिक उत्सव नसून प्रत्येक मुलीला सन्मानाने जगण्याचा अधिकार मिळवून देण्याची आठवण करून देणारा दिवस आहे. मुलींना भेदभावमुक्त, सुरक्षित आणि समान संधी असलेले वातावरण उपलब्ध करून देणे ही प्रत्येक नागरिकाची जबाबदारी आहे. मुलगी शिकली, सक्षम झाली आणि स्वावलंबी बनली, तर कुटुंब, समाज आणि राष्ट्राची प्रगती अधिक वेगाने होईल. तिच्या स्वप्नांना पंख देऊया, तिच्या कर्तृत्वाचा सन्मान करूया आणि प्रत्येक मुलीसाठी समान संधींचे जग निर्माण करण्याचा संकल्प करूया!

मनपा कॅ. प्रा. मा. शाळा एन-७ सिडको शाळेच्या इमारतीचे बांधकाम फोरब्स कंपनीच्या सीएसआर फंडातून पूर्ण

ज्ञान सेतू ब्युरो

महानगरपालिका केंद्रीय प्राथमिक व माध्यमिक विद्यालय एन सेवन सिडको छत्रपती संभाजीनगर शाळेच्या इमारतीचे बांधकाम फोरब्स कंपनी अँड लिमिटेड शापूरजी पालनजी ग्रुप या कंपनीकडून सीएसआर फंडातून पूर्ण करण्यात आले. २०१८ पूर्वी शाळेचे इमारत जुनी होती. तत्कालीन मुख्याध्यापिका हेमलता भुयार यांनी फोरब्स कंपनीशी संपर्क साधून सी एस आर फंड मिळवला. चार टप्प्यात सदरील शालेय इमारतीचे बांधकाम पूर्ण करण्यात आले. २०१८ साली शालेय इमारतीतील चार खोल्यांचे बांधकाम पूर्ण करण्यात आले. २०२२ मध्ये पाच खोल्यांचे बांधकाम पूर्ण करण्यात आले. २०२५ साली सहा खोल्यांचे बांधकाम पूर्ण करण्यात आले. २०२६ साली सात वर्ग खोल्यांचे बांधकाम पूर्ण करण्यात आले. अशाप्रकारे २२ वर्ग खोल्यांनी सुसज्ज सुंदर अशी इमारत ऑक्टोबर २०२६ आली पूर्ण करण्यात आली. सदरील शालेय इमारतीचे बांधकाम अंदाजे एकूण सात कोटी रुपयांचे आहे. छत्रपती संभाजीनगर महानगरपालिकेचे आयुक्त अमोल येडगे अतिरिक्त आयुक्त रणजित पाटील, उपायुक्त अंकुश पांढरे, शिक्षणाधिकारी

भारत तीनगोटे यांच्या मार्गदर्शनाखाली शाळेची सर्वच क्षेत्रात प्रगती होत आहे. डी मार्ट एज्युकेशन फाउंडेशन द्वारे नवीन शालेय इमारतीमध्ये वीस संगणकांचे प्रयोगशाळा उपलब्ध झाली आणि विद्यार्थ्यांना संगणक शिकवणारे शिक्षक देखील उपलब्ध झाले. तसेच डी मार्ट एज्युकेशन

मार्गदर्शनाने शाळेतील एक विद्यार्थीनी इंडियन स्पेस रिसर्च ऑर्गनायझेशन येथे अभ्यास दौऱ्यासाठी २०२५ मध्ये गेली होती. २०२१ मध्ये वैशाली देशमुख छत्रपती संभाजीनगर महानगरपालिकेचे १२ विद्यार्थी यांनी तयार केलेला

सॅटलाइट प्रक्षेपित करण्यासाठी सदरील शाळेचे एक विद्यार्थ्याने निवडण्यात आली होती. गिनीज बुक ऑफ वर्ल्ड रेकॉर्ड मध्ये या उपक्रमाचा समावेश करण्यात आला होता. विद्यार्थ्यांचे गुणवत्ता वाढवण्यासाठी विशेष प्रयत्न होत आहेत. सिटी बसेस सुरू झाल्यामुळे विद्यार्थ्यांची उपस्थिती आणि गुणवत्ता यांच्यामध्ये वाढ झाली आहे.

मुख्याध्यापक मनोज अग्रवाल, क्रीडा प्रशिक्षक सागर मांगरे, क्रीडा निदेशक प्रीतीश सराटे यांच्या प्रयत्नांने शाळेत क्रीडा क्षेत्रात विद्यार्थी प्रगती करत आहेत. शाळेची विद्यार्थीनी श्रुतिका बोळगे हिने वेटलिफ्टिंग मध्ये जिल्हास्तरीय स्पर्धेत सुवर्णपदक प्राप्त केले आहे. राज्यस्तरीय कुस्ती स्पर्धेत शाळेची विद्यार्थीनी आराध्या कुबेर यांनी सुवर्णपदक पटकावले आहे. शाळेतील विद्यार्थी क्रीडा प्रकारात प्रगती करत आहेत. श्रीमती दीपाली औटे यांच्या मार्गदर्शनाने महात्मा गांधी अखिल भारतीय साहित्य संमेलनात शाळेची इयत्ता आठवीची विद्यार्थीनी प्राजक्ता शामस्कर हिने निबंध स्पर्धेत द्वितीय क्रमांकाचे ६००० रुपये रकमेचे रोख बक्षीस आणि प्रमाणपत्र मिळवले. शाळेची सर्व क्षेत्रात प्रगती होत आहे.

तालुकास्तरीय मैदानी स्पर्धेत नागेश्वर विद्यालयाचे धवधवीत यश; सुंदर ओपळकर, आर्यन मोकासेची जिल्हास्तरावर निवड

ज्ञान सेतू ब्युरो

कन्नड - जिल्हा क्रीडा कार्यालय, तालुका क्रीडा समिती व कन्नड येथील छत्रपती शिवाजी महाविद्यालय यांच्या संयुक्त विद्यमाने तालुकास्तरीय मैदानी स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते. नुकत्याच पार पडलेल्या तालुकास्तरीय मैदानी स्पर्धेत नागेश्वर विद्यालयातील गुणवंत खेळाडू सुंदर बापू ओपळकर याने ८०० मीटर धावण्याच्या शर्यतीत प्रथम क्रमांक पटकावला. तर दुसऱ्या बाजूला, आर्यन विकास मोकासे याने आपल्या वेगवान कौशल्याचे प्रदर्शन करत ४०० मीटर शर्यतीत द्वितीय क्रमांक मिळवून विद्यालयाच्या नाव उज्वल केले आहे. या दोन्ही खेळाडूंची आता जिल्हास्तरीय मैदानी स्पर्धेसाठी निवड झाली आहे. या यशस्वी खेळाडूंना विद्यालयाचे क्रीडाशिक्षक एस. एन. वाघ यांचे मोलाचे मार्गदर्शन लाभले. विद्यार्थ्यांच्या या दैदिप्यमान यशाबद्दल संस्थेचे अध्यक्ष मंगेश तायडे, सचिव उदय तायडे, संचालक अमोल तायडे तसेच सर्व संचालक व विद्यालयाचे मुख्याध्यापक संदीप जाधव, सर्व शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांनी अभिनंदन केले असून पुढील जिल्हास्तरीय स्पर्धेतही त्यांनी अशीच उत्कृष्ट कामगिरी करावी, यासाठी मनःपूर्वक शुभेच्छा दिल्या.

नोकरी एक्सप्रेस

महाराष्ट्रातील ताज्या आणि चालू सरकारी नोकरी जाहिराती (ऑक्टोबर २०२६)

1 नेक्ल डॉकयार्ड मुंबई विविध पदांच्या भरती सुरू आहे. अर्ज करण्याची शेवटची तारीख 08 नोव्हेंबर 2026 आहे.	पदे 210	शेवटची तारीख 08 नोव्हेंबर 2026
2 कॉलेज ऑफ मिलिटरी इंजिनिअरिंग पुणे (CME Pune) 04 पदांसाठी भरतीची जाहिरात प्रकाशित झाली आहे. अर्ज करण्याची शेवटची तारीख 24 ऑक्टोबर 2026 आहे.	पदे 04	शेवटची तारीख 24 ऑक्टोबर 2026
3 सुंदरलाल सावजी अर्बन को-ऑपरेटिव्ह बँक 18 रिक्त पदांसाठी ई-मेलद्वारे अर्ज मागविण्यात आले आहेत. शेवटची तारीख 26 ऑक्टोबर 2026 आहे.	पदे 18	शेवटची तारीख 26 ऑक्टोबर 2026
4 महाराष्ट्र राज्य माहिती आयोग 01 पदासाठी भरती प्रक्रिया सुरू झाली असून, अर्ज करण्याची शेवटची तारीख 22 ऑक्टोबर 2026 आहे.	पदे 01	शेवटची तारीख 22 ऑक्टोबर 2026
5 अमरावती महसूल विभाग (कोतवाल भरती) कोतवाल / महसूल सेवक संगर्गासाठी भरती सुरू आहे. शेवटची तारीख 17 ऑक्टोबर 2026 आहे.	पदे (विविध)	शेवटची तारीख 17 ऑक्टोबर 2026

प्रमुख नोकरी अपडेट्ससाठी
 खालील अधिकृत संकेतस्थळांना भेट द्या :

माझी नोकरी
<https://majhinaukri.in>

महाभरती
<https://mahabharti.in>

तुम्हाला कोणत्या शिक्षणाकडे अहसास किंवा जिल्ह्यासाठी नोकरीची माहिती हवी आहे?
 ते मागव्यास मी अधिक अचूक माहिती देऊ शकेन.

दिनविशेष

११ ऑक्टोबर

आजच्या दिवसातील महत्वाच्या घटना, जन्म आणि स्मृतीदिन

महत्वाच्या घटना

- १८५२ : ऑस्ट्रेलियातील सर्वात जुन्या 'युनिव्हर्सिटी ऑफ सिडनी'ची स्थापना झाली.
- १९६८ : अमेरिकेच्या 'नासा' (NASA) संस्थेने पहिली यशस्वी मानवी अंतराळ मोहीम असलेला 'अपोलो ७' (Apollo 7) अंतराळात प्रक्षेपित केला.
- १९८४ : अंतराळवीर कॅथरीन डी. सुलिव्हन (Kathryn D. Sullivan) या अंतराळात 'स्पेस वॉक' करण्याच्या पहिल्या अमेरिकन महिला बनल्या.
- १९८७ : श्रीलंकेत भारतीय शांतता रक्षक दलाने (IPKF) 'ऑपरेशन पवन' (Operation Pawan) सुरू केले.
- २००० : नासाचे १०० वे स्पेस शटल मिशन 'STS-92' प्रक्षेपित करण्यात आले.
- २००१ : प्रसिद्ध लेखक व्ही. एस. नायपॉल यांना साहित्याचा नोबेल पुरस्कार जाहीर झाला.
- २००१ : 'पोलरॉईड कॉर्पोरेशन' या कंपनीने दिवाळखोरी जाहीर केली.

जन्म

- १९०२ : जयप्रकाश नारायण - भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यातील नेते आणि लोकनायक.
- १९४६ : विजय भटकर - भारताचे प्रख्यात संगणकशास्त्रज्ञ (परम संगणकाचे जनक).
- १९५१ : मुकुल आनंद - भारतीय चित्रपट दिग्दर्शक.
- १९५३ : हार्दिक पंड्या - भारतीय क्रिकेटपटू.

दिनविशेष / विशेष दिवस

- आंतरराष्ट्रीय बालिका दिन**
(International Day of the Girl Child)
मुलींचे हक्क आणि त्यांना येणाऱ्या अडचणीबाबत जागतिक स्तरावर जनजागृती करण्यासाठी हा दिवस साजरा केला जातो.

मुलींचे शिक्षण, सुरक्षा आणि समनता हीच खरी प्रगती !

आठवणीतील पु.ल.

ज्ञान सेतू ब्युरो

छत्रपती संभाजीनगर :- जीवन विकास ग्रंथालयाच्या वाचक व्यासपीठ उपक्रमात जीवन विकास ग्रंथालय आयोजित “वाचक व्यासपीठ” या उपक्रमाच्या नवव्या साप्ताहिक बैठकीत आठवणीतील पु. ल. या विषयावर शुभम वाचक मंच विशेष सादरीकरण करणार आहे. हा कार्यक्रम म्हणजे मराठी साहित्यातील अनमोल रत्न पु. ल. देशपांडे यांच्या विविध आठवणी, किस्से व विनोदांची सुरेख पर्वणी असून दिनांक : १२ ऑक्टोबर २०२६ रोजी सायंकाळी ६:०० वाजता ग्रंथमित्र भा. बा. आवीकर सभागृहात होणाऱ्या या खास कार्यक्रमास रसिकांनी जास्तीत जास्त संख्येने उपस्थित रहावे असे आवाहन अध्यक्षः न्या. अंबादासराव जोशी कार्यवाहः डॉ. राजशेखर बालेकर कोषाध्यक्षः नितीन कंधारकर सहकार्यवाहः नृसिंह कुलकर्णी यांनी केले आहे.

डॉ. संतोष गालफाडे
मो. 9764716974

ध्येयाचा वेध.....

ध्येयाचा वेध आता पाऊल तुमचे!

ज्ञान सेतू ब्युरो

(मागील अंकावरून)

तुमचे ध्येय डॉक्टर होण्याचे असेल, कलाकार होण्याचे असेल, संशोधक होण्याचे असेल, शिक्षक होण्याचे असेल, उद्योजक होण्याचे असेल किंवा समाजासाठी काही वेगळे करण्याचे असेल प्रवासाची सुरुवात आजच्या कृतीनेच होईल.

तुमच्या मार्गावर अडथळे येतील. काही लोक प्रोत्साहन देतील, काही प्रश्न विचारतील, काही कदाचित तुमच्यावर विश्वास ठेवणारही नाहीत. पण तुमच्या ध्येयाची जबाबदारी शेवटी तुमचीच आहे.

म्हणून आज स्वतःला तीन प्रश्न विचारा

माझे ध्येय काय आहे?

ते साध्य करण्यासाठी मला काय शिकावे लागेल?

आणि त्यासाठी आज मी कोणते पहिले पाऊल उचलणार?

उत्तर लिहा. तारीख लिहा. आणि मग सुरुवात करा.

कारण स्वप्न पाहणारे अनेक असतात; ध्येय निश्चित करणारे त्याहून कमी; पण ध्येयासाठी सातत्याने कृती करणारेच आपल्या प्रवासाची दिशा बदलतात.

‘ध्येयाचा वेध’ हा केवळ लेखांचा प्रवास नाही. तो स्वतःला घडवण्याचा प्रवास आहे. आणि या प्रवासाचा पुढचा अध्याय कुणीतरी दुसरा लिहिणार नाही. तो अध्याय तुम्हालाच लिहायचा आहे!

॥ अध्यात्म ॥

मधुकर बोरीकर,
पुणे

आपले सण आपले उत्सव
पितृपक्ष

■ महालय किंवा पितृपक्ष : भाद्रपद महिन्यातील कृष्ण पक्षाचा काळ हा महालय म्हणून पुण्य काळ समजला जातो. या काळात सूर्य हा कन्या राशीत असतो. कन्यागते सवितरि पितरो यान्ति वै सुतान् शून्या प्रेतपुरी सर्वा यावद् वृश्चिकदर्शनम् या काळात पार्वनविधीने श्राद्ध करणे पुण्य प्रद समजल्या जाते. एरवी मृत माता पित्याच्या मृत्यू तिथीनुसार वार्षिक श्राद्ध करताना सहा पिंडे तयार केली जातात. त्यात वडील आजोबा-पंजोबा व आई आजी पणजी अशी सहा व्यक्तींच्या नावे पिंडदान होत असते, पण पार्वण विधीत, म्हणजेच महालया दरम्यान हा केवळ पितृ त्रयी पुरता मर्यादित श्राद्ध नाही. धर्म सिंधूच्या महालय विधि मध्ये यासाठी अतिशय महत्त्वाचा स्पष्ट उल्लेख आहे. त्यात सुरुवातीला हा क्रम येतो: पितृ-पितामह-प्रपितामहा... मातृ-पितामही-प्रपितामही... मातामह-मातृपितामह-मातृप्रपितामहानां आणि त्यानंतर स्वतंत्रपणे पत्नी, पुत्र, कन्या, पितृव्य (काका), मातुल (मामा), भाऊ, आत्या, मावशी, बहीण, जावई, सासर-सासू, आचार्य, उपाध्याय, गुरु, मित्र, शिष्य इत्यादी दिवंगत व्यक्तींचा ही निर्देश केला आहे.

॥ संजय उवाच... ॥

@संजय काव्या पुणे 7743918559

निंदा

कुणाची प्रशंसा नाही केली तरी चालेल पण कधीही कुणाची निंदा करू नये, निंदा केल्याने तुमचा स्वार्थ सर्वांच्या समोर उघड होतो व तुमच्याबद्दलचे मत वाईट होऊ शकते यात फायदा काहीच नसतो पण नुकसान भरपूर होऊ शकते.

(हे माझे मत आहे पटले तर घ्यावे)

संत कबीर के दोहे
 मूळ हिंदी चौपाई व मराठी अर्थ

चौपाई ३३
 कबीर शीतल जल नहीं, हिम ना शीतल होय। कबीर शीतल संत जन, राम सनेही सोय ॥ ३३ ॥

मराठी अर्थः

पाणी किंवा बर्फ यांच्यापेक्षाही संतांची शीतलता श्रेष्ठ आहे. श्रीरामावर प्रेम करणाऱ्या संतांचे मन आणि विचार खऱ्या अर्थाने शांत व शीतल असतात.

संकलन :
उदय भास्कर खांडेकर, मो. 9421908190

वर्तमानपत्रांच्या पानांतून उलगडले बातमीविश्व; विद्यार्थ्यांचा आनंददायी शनिवार ठरला ज्ञानसमृद्ध!

ज्ञान सेतू ब्युरो

विद्यार्थ्यांमध्ये वाचनसंस्कृती रुजावी, निरीक्षणशक्ती विकसित व्हावी आणि लेखनकौशल्याला चालना मिळावी, या उद्देशाने विवेकानंद शिक्षण संस्था संचालित मराठा हायस्कूल, चौराहा येथे 'आनंददायी शनिवार' हा उपक्रम अनोख्या आणि कृतीशील पद्धतीने राबविण्यात आला. या उपक्रमांतर्गत विद्यार्थ्यांनी शिक्षकांच्या मार्गदर्शनाखाली वर्तमानपत्रांचे बारकाईने वाचन करून बातमी कशी तयार होते, संपादकीय लेखाचे स्वरूप कसे असते आणि एखाद्या घटनेला वृत्तपत्रात स्थान मिळेपर्यंत तिच्या मजकुराची मांडणी कशी केली जाते, याचा अभ्यास केला.

केवळ वर्तमानपत्र वाचण्यापुरता हा उपक्रम मर्यादित न राहता विद्यार्थ्यांनी

बातमीचे शीर्षक, उपशीर्षक, बातमीचा मुख्य मजकूर, घटनेचा तपशील, शब्दरचना आणि संपादकीय लेखातील विचारांची मांडणी अशा विविध पैलूंचा शोध घेतला. वर्तमानपत्रातील बातमी आणि संपादकीय लेख यांमधील फरक समजून घेताना विद्यार्थ्यांनी त्यातील आशय, भाषा आणि लेखनशैली यांचे निरीक्षण केले. बातमी तयार करताना कोणती माहिती महत्वाची असते, वाचकांचे लक्ष वेधून घेणारे शीर्षक कसे द्यावे आणि एखादा विषय प्रभावीपणे कसा मांडावा, याविषयी विद्यार्थ्यांनी उत्सुकतेने जाणून घेतले.

शिक्षकांच्या मार्गदर्शनाखाली राबविण्यात आलेल्या या उपक्रमामुळे विद्यार्थ्यांना पत्रकारितेच्या जगाची प्रत्यक्ष ओळख झाली. पुस्तकातील ज्ञानाबरोबरच प्रत्यक्ष कृतीतून शिकण्याची संधी मिळाल्याने विद्यार्थ्यांच्या

जिज्ञासेला नवी दिशा मिळाली. वर्तमानपत्र हे केवळ बातम्यांचे साधन नसून ते समाजाचे प्रतिबिंब, ज्ञानाचा स्रोत आणि विचारांना चालना देणारे प्रभावी माध्यम आहे, याची जाणीव विद्यार्थ्यांना या उपक्रमातून झाली.

या अभिनव उपक्रमाचे शाळेचे मुख्याध्यापक श्री. सुहास मडके सर, पर्यवेक्षक श्री. अशोक उगले सर आणि श्री. अंबादास वाघ सर यांनी कौतुक केले. विद्यार्थ्यांना प्रेरणा देत त्यांनी अशा कृतीशील उपक्रमांतून वाचनाची आवड, चिकित्सक विचारशक्ती आणि सर्जनशील लेखन विकसित होण्यास मदत होते, असे सांगितले.

खऱ्या अर्थाने 'आनंदातून शिक्षण आणि कृतीतून ज्ञान' या संकल्पनेला साकार करणारा हा आनंददायी शनिवार विद्यार्थ्यांच्या बुद्धिमतेला चालना देणारा, वाचनसंस्कृतीला

मोबाईलच्या स्क्रीनपासून वर्तमानपत्रांच्या पानांपर्यंत; वाचनसंस्कृती रुजविण्याची काळाची गरज!

आजच्या डिजिटल युगात मोबाईलचा वाढता वापर आणि सोशल मीडियावरील वाढते आकर्षण यांमुळे विद्यार्थ्यांचा वाचनासाठीचा वेळ कमी होत असल्याचे दिसून येते. अशा परिस्थितीत विद्यार्थ्यांना मोबाईलच्या अतिवापरापासून काही काळ दूर ठेवून वर्तमानपत्र वाचनाची गोडी लावणे ही काळाची गरज आहे. वर्तमानपत्र वाचल्यामुळे केवळ सामान्यज्ञानात भर पडत नाही, तर भाषेवर प्रभुत्व मिळते, शब्दसंग्रह वाढतो, विचार करण्याची क्षमता विकसित होते आणि समाजात घडणाऱ्या घटनांकडे चिकित्सक दृष्टिकोनातून पाहण्याची सवय लागते.

मराठा हायस्कूलने राबविलेला हा उपक्रम राज्यातील सर्व शाळा-महाविद्यालयांसाठी प्रेरणादायी ठरू शकतो. प्रत्येक शैक्षणिक संस्थेने आठवड्यातून किमान एक तास किंवा एक दिवस विद्यार्थ्यांसाठी 'वर्तमानपत्र वाचन उपक्रम' आयोजित करावा. विद्यार्थ्यांना बातम्या वाचायला लावाव्यात, त्यावर चर्चा घडवून आणावी, महत्वाच्या बातम्यांचे सारांश लेखन करून घ्यावे आणि विद्यार्थ्यांनाच स्वतःच्या शब्दांत बातमी लिहिण्याची संधी द्यावी. अशा उपक्रमांतून विद्यार्थ्यांच्या वाचन, लेखन, संभाषण आणि आकलन कौशल्यांचा विकास होण्यास निश्चितच मदत होईल.

मोबाईलवर केवळ माहिती पाहण्यापेक्षा वर्तमानपत्रातून माहिती समजून घेणे, तिचे विश्लेषण करणे आणि त्यातून ज्ञान मिळवणे अधिक महत्वाचे आहे. आजच्या विद्यार्थ्यांनी केवळ डिजिटल जगाचे वापरकर्ते न राहता सजग वाचक, चिकित्सक विचारवंत आणि जबाबदार नागरिक बनावे, यासाठी शाळा-महाविद्यालयांनी पुढाकार घेणे आवश्यक आहे. प्रत्येक शाळेत वर्तमानपत्र वाचनाचा उपक्रम नियमितपणे राबविला गेला, तर विद्यार्थ्यांमध्ये वाचनाची आवड निर्माण होईल आणि भविष्यात एक सुजाण, अभ्यासू व विचारशील पिढी घडण्यास हातभार लागेल.

कारण, मोबाईल मनोरंजन देऊ शकतो; मात्र वाचन माणसाला विचार करायला शिकवते आणि ज्ञान त्याला जीवनाची योग्य दिशा दाखवते!

प्रोत्साहन देणारा आणि लेखनकौशल्य विकसित करणारा ठरला.

वर्तमानपत्रांच्या पानांतून ज्ञानाचा शोध घेत विद्यार्थ्यांनी अनुभवलेला हा

उपक्रम शालेय शिक्षणाला जीवनाभिमुख करणारा आणि विद्यार्थ्यांमध्ये नव्या गोष्टी जाणून घेण्याची प्रेरणा निर्माण करणारा ठरला.

तमाशासम्राज्ञी विठाबाई नारायणगावकर जीवनगौरव पुरस्कार निवड समितीत लोककला संशोधक डॉ. गणेश चंदनशिवे यांच्या नियुक्ती

ज्ञान सेतू ब्युरो

महाराष्ट्र शासनाच्या सांस्कृतिक कार्य विभागाने तमाशासम्राज्ञी विठाबाई नारायणगावकर जीवनगौरव पुरस्कार निवड समितीची पुनर्रचना केली असून, या समितीवर लोककला अकादमी विभाग प्रमुख, मुंबई विद्यापीठ, प्रख्यात लोककला संशोधक तथा सिने-पार्श्वगायक आदरणीय डॉ. गणेश चंदनशिवे यांची अशासकीय सदस्य म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे. यासंदर्भातील शासन निर्णय ८ ऑक्टोबर २०२६ रोजी

निर्गमित करण्यात आला.

या नव्याने पुनर्गठित करण्यात आलेल्या समितीमध्ये अशासकीय सदस्य म्हणून श्री. रघुवीर खेडेकर, श्रीमती मंगला बनसोडे, डॉ. संतोष खेडलेकर, श्री. अतांबर शिरढोणकर, डॉ. गणेश चंदनशिवे आणि डॉ. श्यामल गरुड यांची नियुक्ती करण्यात आली आहे. तसेच समितीचे अध्यक्ष म्हणून मा. मंत्री (सांस्कृतिक कार्य), सदस्य म्हणून सचिव (पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य) आणि संचालक, सांस्कृतिक कार्य संचालनालय हे

सदस्य सचिव म्हणून कार्य पाहणार आहेत.

लोककला, लोकपरंपरा, संशोधन, अध्यापन आणि सांस्कृतिक संवर्धन या क्षेत्रात उल्लेखनीय योगदान देणाऱ्या मान्यवरांचा या समितीत समावेश झाल्याने तमाशासम्राज्ञी विठाबाई नारायणगावकर जीवनगौरव पुरस्कार निवड प्रक्रियेला अधिक व्यापक दृष्टी, पारदर्शकता आणि सांस्कृतिक समृद्धी लाभेल, अशी अपेक्षा व्यक्त होत आहे.

विशेषतः डॉ. गणेश चंदनशिवे यांनी लोककला संशोधन, विद्यापीठीय

अध्यापन, लोकसंगीत आणि सांस्कृतिक जतनाच्या क्षेत्रात केलेल्या बहुमोल कार्याची शासनाने घेतलेली ही दखल त्यांच्या प्रदीर्घ योगदानाचा सन्मान मानली जात आहे. आदरणीय डॉ. गणेश चंदनशिवे सर यांचे तसेच समितीवर नियुक्त झालेल्या सर्व सन्माननीय सदस्यांचे मनःपूर्वक हार्दिक अभिनंदन! त्यांच्या कार्यकाळात महाराष्ट्राच्या समृद्ध लोककला परंपरेच्या जतन, संवर्धन आणि गौरवाला नवी उंची लाभो, हीच मनःपूर्वक सदृच्छा!

ज्ञान सेतू
एज्युकेशनल ई न्यूज पेपर
शिक्षणविश्वाचा विश्वासार्ह दुवा!

आदरणीय मुख्याध्यापक, प्राचार्य व शिक्षकवृंद,

ज्ञान सेतू हे केवळ शिक्षण क्षेत्राला समर्पित माध्यम आहे. येथे राजकीय किंवा नकारात्मक बातम्यांना स्थान नसून विद्यार्थ्यांचे यश, शाळा-महाविद्यालयांचे उपक्रम, पुरस्कार, शैक्षणिक कार्यक्रम, प्रेरणादायी लेख व सकारात्मक शैक्षणिक-सामाजिक कार्याची प्रसिद्धी केली जाते.

विद्यार्थ्यांचे यश शाळा-महाविद्यालयांचे उपक्रम पुरस्कार शैक्षणिक कार्यक्रम प्रेरणादायी लेख व सामाजिक कार्य

आपल्या संस्थेचे वर्षभरातील शैक्षणिक कार्य अधिक व्यापक वाचकांपर्यंत पोहोचवण्यासाठी **ज्ञान सेतूचे सदस्यत्व घ्या** आणि आपल्या संस्थेच्या उपक्रमांना वर्षभर प्रसिद्धी मिळावा.

संपर्क :

संपादक - दिनेश गायके
82750 97161
dnyansetu.org
dnyansetuepaper@gmail.com

“आपल्या संस्थेची ओळख, आपल्या कार्याची प्रसिद्धी - **ज्ञान सेतूच्या माध्यमातून!**”

Varad
ELECTRICAL & ENGINEER

Anil Tupe
Electrical Engineer
Govt. Electrical Contractor

LT, HT & 33KV Line Work
Cable & DTC Work
Industrial Wiring
House Wiring

9922449799
aniltupe21@gmail.com
Plot No. 17, G No. 185/2,
Ashtbhuja Housing Society,
Near Wad Tree, Harsul,
Aurangaba.

Safety First Quality Work On Time Service

कल्याणी साई विश्व Rera Reg. No. P51500006121

336 फ्लॅटचा भव्य गृह प्रकल्प

मोजकेच शिल्लक

1BHK-17 लाखांपासून

2BHK-25 लाखांपासून

गट नं. 138 हर्सुल सावंगी, सावंगी बायपास रोडटच

कल्याणी बिल्डर्स

9975483913/8888801149

ज्ञान सेतू ब्युरो

आज दिनांक १०/१०/२०२६ रोजी जिल्हा परिषद प्राथमिक शाळा खांडीवस्ती गणोरी येथे जिल्हा परिषद संभाजीनगर शिवसेना गटनेते तथा फुलंब्री विधानसभा भावी आमदार कृषी उत्पन्न बाजार समिती छत्रपती संभाजी नगर माजी सभापती तथा प्रमुख मा. श्री. राधाकिसन पठाडे बापू साहेब यांच्या वाढदिवसानिमित्त गणोरी गावाचे सामाजिक व राजकीय कार्यकर्ते श्री सुदाम नारायण पाटील तांदळे शाळेतील मुलांना शालेय साहित्य वाटप केले कार्यक्रमाचे अध्यक्ष श्री मनोहर गायकवाड प्रमुख सय्यद रोनाऊक अली सय्यद चिन्मू आली श्री बंडू सपकाळ श्री शिवाजी उबाळे आदर्श शिक्षक सचिन महाजन सर श्री ज्ञानेश्वर तांदळे सर श्री मुख्याध्यापक मॅडम श्री कचरू पेहेरकर सर श्री देविदास जाधव श्री शिवाजी करडे श्री दीपक भगुरे रज्जाक शहा अशफाक शहा जहुल शाहा सत्तार शहा अनिकेत जाधव विजय करडे आनंद जाधव शाळेतील शिक्षक व सर्व विद्यार्थी शालेय समिती सर्वांच्या वतीने बापू साहेबांना शुभेच्छा.. सर्वांच्या उपस्थित कार्यक्रम उत्सव साजरा केला... जय हिंद जय महाराष्ट्र!!

दुष्काळात शिक्षणाचे स्वप्न!..

वडिलांचा घाम कुटुंबाची ओढता आणि मुलांच्या स्वप्नांची धडपड

(मागील अंकावरून)

५. सरकारी योजना आणि शैक्षणिक मदत : माहितीचा अभाव ठरू नये अडथळा!

आर्थिक अडचणीमुळे विद्यार्थ्यांचे शिक्षण थांबू नये, यासाठी केंद्र आणि राज्य सरकारच्या विविध शिष्यवृत्ती, शुल्क सवलत, वसतिगृह आणि निवाह भत्ता योजनांचा लाभ घेणे महत्वाचे आहे.

महाराष्ट्रात पात्रता व लागू नियमानुसार छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजना, डॉ. पंजाबराव देशमुख वसतिगृह निवाह भत्ता योजना आणि भारत सरकार शिष्यवृत्ती यांसारख्या योजनांची माहिती विद्यार्थ्यांनी घ्यावी.

विद्यार्थ्यांनी पुढील बाबींकडे लक्ष द्यावे :

आपल्या अभ्यासक्रमासाठी लागू असलेल्या शिष्यवृत्ती आणि शुल्क सवलतींची माहिती मिळवावी.

महाविद्यालयातील शिष्यवृत्ती विभागाशी संपर्क साधावा.

अर्जाच्या अंतिम तारखा आणि पात्रतेच्या अटी तपासाव्यात.

आवश्यक कागदपत्रे वेळेत तयार ठेवावीत.

अधिकृत शासकीय संकेतस्थळांवरील माहितीनुसार अर्ज करावा.

मात्र, प्रत्येक योजनेचे नियम, उत्पन्न मर्यादा, अभ्यासक्रमाची पात्रता आणि लाभाच्या अटी वेगवेगळ्या असू शकतात. त्यामुळे अर्ज करण्यापूर्वी संबंधित योजनेची अद्ययावत अधिकृत माहिती तपासणे आवश्यक आहे.

शिक्षणासाठी आर्थिक मदत मिळवणे हा उपकाराचा विषय नसून पात्र विद्यार्थ्यांना उपलब्ध असलेल्या संधींचा योग्य वापर करण्याचा मार्ग आहे.

६. कौशल्यधारीत शिक्षण : पदवीसोबत रोजगारक्षमतेलाही महत्त्व!

आजच्या स्पर्धात्मक युगात केवळ पदवी मिळवणे पुरेसे नाही. त्या पदवीसोबत प्रत्यक्ष कामासाठी आवश्यक कौशल्ये आत्मसात करणेही गरजेचे आहे.

डिजिटल मार्केटिंग, संगणक कौशल्ये, अकाउंटिंग, ग्राफिक डिझाइन, प्रोग्रामिंग, तांत्रिक प्रशिक्षण, संवादकौशल्ये आणि व्यावसायिक व्यवस्थापन यांसारख्या क्षेत्रांत विद्यार्थ्यांना त्यांच्या आवडीनुसार संधी शोधता येतात.

कौशल्य विकासाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना अर्धवेळ

काम, इंटरनशिप, स्वयंरोजगार किंवा नोकरीसाठी आवश्यक अनुभव मिळवता येऊ शकतो.

त्याचबरोबर कृषी क्षेत्रातील विद्यार्थ्यांनी आधुनिक शेती, कृषी प्रक्रिया उद्योग, अन्नप्रक्रिया, सेंद्रिय उत्पादनांचे विपणन, साठवणूक आणि थेट ग्राहकांपर्यंत विक्री यांसारख्या क्षेत्रांचा अभ्यास करावा.

शिक्षणाचा उद्देश केवळ नोकरी मिळवणे नसून विचार करण्याची क्षमता, समस्या सोडवण्याचे कौशल्य आणि स्वतःच्या पायावर उभे राहण्याची ताकद निर्माण करणे हा आहे.

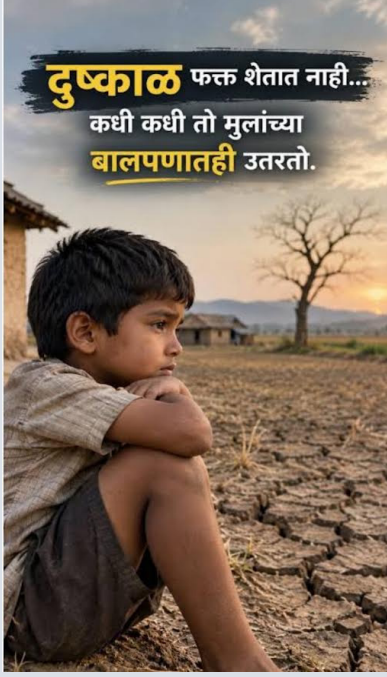
ग्रामीण विद्यार्थ्यांना त्यांच्या परिसरातच कौशल्य प्रशिक्षण, मार्गदर्शन आणि रोजगाराच्या संधी उपलब्ध झाल्यास शहरांकडे होणारे अनिवार्य स्थलांतर कमी करण्यासही मदत होऊ शकते.

७. आधुनिक शेती : तरुणांच्या कल्पकतेतून समृद्धीचा मार्ग!

शेती हा केवळ पारंपरिक व्यवसाय नसून त्यामध्ये तंत्रज्ञान, संशोधन, नियोजन आणि उद्योजकतेच्या माध्यमातून अनेक संधी निर्माण होऊ शकतात.

सुशिक्षित तरुणांनी आपल्या जमिनीची स्थिती, पाण्याची उपलब्धता, हवामान आणि बाजारपेठेचा अभ्यास करून शेतीचे नियोजन करणे आवश्यक आहे.

ठिबक सिंचन, पाण्याचे योग्य व्यवस्थापन, माती परीक्षण, पीक पद्धतीत आवश्यक बदल, शेतमालाची प्रतवारी, प्रक्रिया उद्योग आणि थेट ग्राहकांपर्यंत विक्री यांसारख्या पर्यायांचा विचार करता येऊ शकतो. मात्र, प्रत्येक आधुनिक पद्धत प्रत्येक शेतासाठी

लेखक : दिनेश गायके

छत्रपती संभाजीनगर

८२७५०९७१६९

फायदेशीर असेलच असे नाही.

त्यामुळे कृषी तज्ज्ञांचे मार्गदर्शन, स्थानिक परिस्थितीचा अभ्यास आणि आर्थिक व्यवहार्यतेचा विचार करून निर्णय घेणे गरजेचे आहे.

शेतकरी उत्पादक कंपन्या, कृषी प्रक्रिया उद्योग आणि बाजारपेठेसाठी थेट जोडणी यांमुळेही काही शेतकऱ्यांना चांगल्या संधी मिळू शकतात.

शेतीतून उत्पन्न वाढवण्यासाठी केवळ शेतकऱ्याने प्रयत्न करून चालणार नाही; त्याला योग्य बाजारभाव, पायाभूत सुविधा, साठवणूक व्यवस्था, विमा आणि आवश्यक तांत्रिक मदत मिळणेही तितकेच महत्वाचे आहे.

८. सरकार, समाज आणि शिक्षणसंस्थांची जबाबदारी

शेतकऱ्याच्या मुलांचे भविष्य सुरक्षित करण्यासाठी सर्व स्तरांवर समन्वित प्रयत्नांची आवश्यकता आहे.

सरकारची जबाबदारी : दुष्काळग्रस्त भागातील शेतकऱ्यांना नियमानुसार मदत, पीकविमा योजनांची प्रभावी अंमलबजावणी, सिंचनाच्या सुविधा, शेतमालासाठी योग्य बाजारव्यवस्था आणि विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक मदत उपलब्ध करून देणे आवश्यक आहे.

शिक्षणसंस्थांची जबाबदारी : आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्तीची माहिती, करिअर मार्गदर्शन, समुपदेशन, कौशल्य प्रशिक्षण आणि रोजगाराभिमुख उपक्रम उपलब्ध करून देणे गरजेचे आहे.

समाजाची जबाबदारी : सक्षम नागरिक, सामाजिक संस्था आणि उद्योगांनी गरजू विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक साहित्य, मार्गदर्शन, शिष्यवृत्ती किंवा इतर योग्य स्वरूपात मदत करण्यासाठी पुढाकार घ्यावा.

पालक आणि विद्यार्थ्यांची भूमिका : उपलब्ध

योजनांची माहिती घेणे, आर्थिक नियोजन करणे, कौशल्ये विकसित करणे आणि आवश्यकतेनुसार तज्ज्ञांचे मार्गदर्शन घेणे महत्वाचे आहे.

या सर्व प्रयत्नांचा केंद्रबिंदू एकच असला पाहिजे आर्थिक परिस्थितीमुळे कोणत्याही गुणवंत विद्यार्थ्यांचे शिक्षण अर्धवट राहू नये.

निष्कर्ष : शेतकऱ्याच्या घामाला न्याय आणि मुलांच्या स्वप्नांना संधी मिळाली पाहिजे!

शेतकऱ्याचा मुलगा जेव्हा शिक्षणासाठी घराबाहेर पडतो, तेव्हा तो केवळ स्वतःच्या भविष्याचा विचार करत नसतो. त्याच्या यशामध्ये आई-वडिलांच्या कष्टांचे सार्थक, कुटुंबाच्या परिस्थितीत बदल घडवण्याची आशा आणि समाजात सन्मानाने जगण्याची आकांक्षा दडलेली असते.

दुष्काळ, महागाई, आर्थिक अडचणी आणि रोजगाराची अनिश्चितता ही त्याच्या मार्गातील मोठी आव्हाने आहेत. मात्र, योग्य शिक्षण, कौशल्ये, आर्थिक मदत आणि सामाजिक पाठबळ यांच्या माध्यमातून या आव्हानांवर मात करण्याच्या संधी निर्माण करता येऊ शकतात.

आपण शेतकऱ्याला अन्नदाता म्हणतो; पण त्याच्या कुटुंबाच्या प्रश्नांकडेही तितक्याच गांभीर्याने पाहिले पाहिजे. शेतात राबणाऱ्या वडिलांच्या कष्टांचा आदर केवळ शब्दांत न करता, त्यांच्या मुलांना शिक्षण आणि रोजगाराच्या समान संधी मिळवून देण्यासाठी प्रयत्न केले पाहिजेत.

कारण शेतकऱ्याच्या मुलाच्या हातात पुस्तक असेल, त्याच्या मनात आत्मविश्वास असेल आणि त्याच्या पाठीशी समाज उभा असेल, तर तो केवळ स्वतःचेच नव्हे, तर आपल्या कुटुंबाचे आणि देशाचे भविष्यही घडवू शकतो.

शेतकऱ्याच्या घामाला योग्य मोबदला, शिक्षणाला आर्थिक आधार आणि तरुणांच्या स्वप्नांना संधी मिळणे, हीच खऱ्या अर्थाने समृद्ध भारताची पायाभरणी ठरेल.

माझ्या लेखाची पुनरावृत्ती कमी करा
माझ्या लेखाची ६०० शब्दांत संक्षिप्त आवृत्ती करा
माझ्या लेखाचा संपादकीय सूर अधिक धारदार करा

वाघिरे महाविद्यालयात जागतिक मानसिक आरोग्य दिनानिमित्त पोस्टर सादरीकरण कार्यक्रम उत्साहात संपन्न

ज्ञान सेतू ब्युरो
पुणे जिल्हा शिक्षण
मंडळाच्या वाघिरे कला,
वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय,
सासवड येथील मानसशास्त्र
विभाग आणि समुपदेशन कक्ष
यांच्या संयुक्त विद्यमाने जागतिक
मानसिक आरोग्य दिनानिमित्त
पोस्टर सादरीकरण कार्यक्रमाचे
आयोजन करण्यात आले.

या कार्यक्रमाचे उद्घाटन
महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.
तुषार शितोळे यांच्या हस्ते
करण्यात आले. यावेळी
मानसशास्त्र विभागप्रमुख प्रा.
सुनील शिंदे, प्रा. महेश देवकर,
प्रा. निकिता कुंभार, प्रा. पूर्वारानी जगताप आणि प्रा. सविता
पिंगळे उपस्थित होते. तसेच कार्यक्रमासाठी डॉ. तुषार शितोळे यांची
उपस्थिती लाभली.

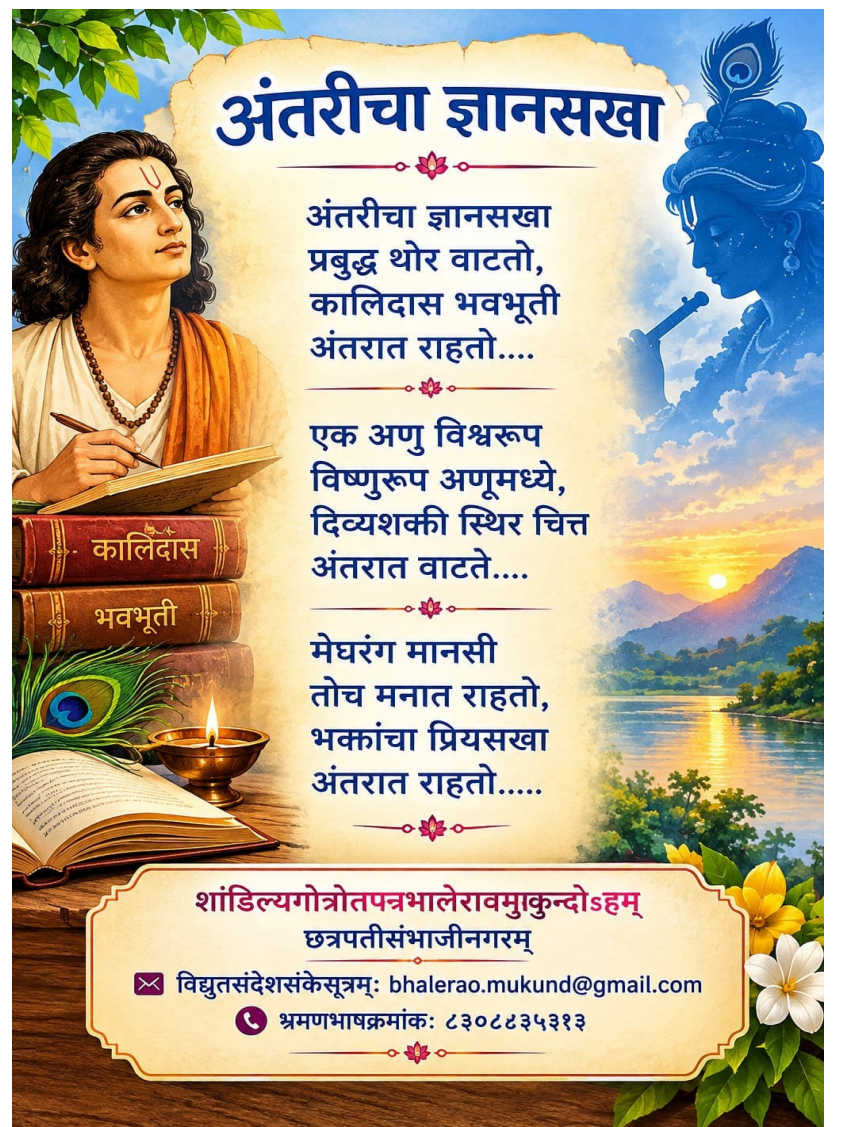
या पोस्टर सादरीकरण कार्यक्रमात एफ.वाय.बी.ए.,
एस.वाय.बी.ए., टी.वाय.बी.ए. आणि एम.ए. मानसशास्त्र
विभागातील एकूण २५ विद्यार्थ्यांनी उत्स्फूर्त सहभाग घेतला.
विद्यार्थ्यांनी मानसिक आरोग्याचे महत्त्व, ताणतणावाचे व्यवस्थापन,
भावनिक आरोग्य, नैराश्य, व्यसनाधीनता आणि मानसिक
आरोग्यविषयक जनजागृती या विषयांवर आकर्षक व माहितीपूर्ण
पोस्टर सादर केली.

या पोस्टर सादरीकरणाचे परीक्षण डॉ. तुषार घोरपडे आणि डॉ.

सुवर्णा खोडदे यांनी केले. त्यांनी विद्यार्थ्यांच्या पोस्टरसमधील विषयांची
मांडणी, माहितीची उपयुक्तता आणि जनजागृतीचा संदेश यांचे परीक्षण
केले. मानसिक आरोग्य हे निरोगी जीवनाचा अविभाज्य भाग आहे.
मानसिक समस्यांकडे दुर्लक्ष न करता गरजेनुसार समुपदेशक किंवा
मानसिक आरोग्य तज्ज्ञांची मदत घेणे आवश्यक आहे, हा महत्त्वपूर्ण
संदेश या उपक्रमातून देण्यात आला.

या कार्यक्रमातून विद्यार्थ्यांमध्ये मानसिक आरोग्याविषयी
जागरूकता निर्माण होण्यास तसेच समाजात मानसिक आरोग्याबाबत
सकारात्मक दृष्टिकोन विकसित होण्यास मदत झाली. कार्यक्रमाच्या
यशस्वी आयोजनासाठी मानसशास्त्र विभाग आणि समुपदेशन कक्षाने
विशेष प्रयत्न केले.

भारतीय योग संस्थानचे १३ वे शंख प्रक्षालन शिबिर उत्साहात संपन्न

ज्ञान सेतू ब्युरो

छत्रपती संभाजीनगर - गेल्या ६० वर्षांपासून योगासाठी, निःशुल्क सेवा व योग प्रचार प्रसार कार्य करणाऱ्या भारतीय योग संस्थान, दिल्ली ह्या संस्थेचे छत्रपती संभाजीनगर मध्ये १३वे शंख प्रक्षालन शिबिर दिनांक ८ ऑक्टोबर २०२६ महिला साधकांचे व ९ ऑक्टोबर २०२६ पुरुष साधकांचे असे दोन दिवस शिवशक्ती लॉन्स, वानखेडेनगर, छत्रपती संभाजीनगर या ठिकाणी उत्साहात संपन्न झाले. ह्या शिबिराला एकूण २७३ साधकांनी उत्स्फूर्त प्रतिसाद देत सहभाग नोंदवला. त्यापैकी ११८ महिला व १३८ पुरुष साधकांनी प्रत्यक्ष शंखप्रक्षालन केले, तर उर्वरित साधकांनी सेवा दिली. या शिबिराचे मुख्य मार्गदर्शक भारतीय योग संस्थानचे महाराष्ट्र उप प्रांतप्रधान प्रा. डॉ. उत्तम काळवणे सर हे होते. शिबिरासाठी विभागीय प्रधान संजय औरंगाबादकर, विभागीय मंत्री श्री आनंद अग्रवाल, श्री दिनेश देशपांडे, गटप्रमुख हडको श्री सुरेश शेळके, गटप्रमुख खडकी सौ. वर्षा देशपांडे, गटप्रमुख सिडको श्री कैलास जाधव व सर्व जिल्हा प्रधान यांचे विशेष सहकार्य लाभले. ह्या शिबिराचे प्रमुख श्री भास्कर चाटे तर उप शिबिर प्रमुख श्री शंकर जाधव हे होते. यानिमित्ताने झालेल्या कार्यक्रमात अध्यक्ष स्थानी महाराष्ट्र उपप्रांत प्रधान प्रा. डॉ. उत्तम काळवणे सर हे होते. कार्यक्रमाची प्रस्तावना शिबिर प्रमुख भास्कर चाटे ह्यांनी केली, तर

सूत्रसंचालन सुभाषचंद्र सिल्लारकर व विद्या कोकणे ह्यानी केले व आभार प्रदर्शन उप शिबिर प्रमुख शंकर जाधव यांनी केले. ह्या शिबिरात श्रीमती उषा कापडे, विद्या कोकणे, सौ. पद्मा मोटे, मिना म्हस्के व सुधाकर ढवळे ह्यांनी योग शिक्षकाची भूमिका पार पाडली. योगनिद्रा श्री सुभाषचंद्र सिल्लारकर व सौ. उर्मिला गरूड ह्यांनी करवून घेतली. वैद्यकीय सेवा डॉ. अंबादास कुळकर्णी व डॉ. सुनिता राऊत ह्यांनी दिली. साहित्य विक्री स्टाल श्री सुरेश पाटे, श्री जयवंत बनकर व श्री गोपाळराव देशमुख यांनी सांभाळला. तर श्री अशोक मुद्गल व श्री मनोज राजपुत ह्यांनी फोटोग्राफी ची सेवा दिली. तर पाणीवाटप, सरसो

तेल, शुद्धी क्रिया, फलक निर्देश, बॅनर समिती, स्वागत समिती, स्टेज व्यवस्था इ. अन्य सेवा पुरवण्याचे कार्य श्री सुरेश शेळके, श्री सुरेश डहाके सौ. विद्या ताकसांडे, श्री कैलास जाधव, श्री तुळशीराम दिलवाले, श्री गजानन पंडीत, श्री अंबादास बाविस्कर, श्री दिवेकर, श्री पेरकर, श्री दिनेश कोलते, श्री देवीदास बनारसे, सौ. जयश्री वदने, आशा पाठक, मेधा वर्मा, पंडित भाकरे, वैजीथ डोंमाळे, किशोर ताकसांडे, श्री ललित कासार व इतरही अनेक साधकांचे शिबिर मार्ग दाखविणे, स्वच्छता, रांगोळी शिबिर तयारी, व खिचडी वाटप या कामात बहुमोल

सहकार्य लाभले. किचन व्यवस्थापन श्री आनंद अग्रवाल ह्यांनी सांभाळले.

शिबिरासाठी साधक नोंदणी यादी श्री शंकर किनगे सर ह्यांनी बनविली होती. समारोपात दोन दिवस सेवा देणाऱ्या साधकांचा सत्कार करण्यात आला. त्यावेळी प्रा. डॉ. काळवणे सर ह्यांनी सेवेकरांचे विशेष अभिनंदन केले. व भविष्यात ही संस्थेच्या कार्यात अशीच सेवा देण्याचे आवाहन केले. ह्याप्रसंगी १० साधकांनी शिबिरात आपल्याला आलेले अनुभव कथन केले. शेवटी सर्वांनी विशिष्ट प्रकारची खिचडी व गाईचे तूप खाऊन शिबिराची सांगता झाली.

सोनेरी महल च्या संवर्धन, पुनर्स्थापना कार्याची विद्यार्थ्यांकडून पाहणी

ज्ञान सेतू ब्युरो

छत्रपती संभाजीनगर - डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ इतिहास, लिबरल आर्ट्स आणि पुरातत्त्वशास्त्र, मोडी व वस्तुसंग्रहालय या विषयांच्या विद्यार्थ्यांना ऐतिहासिक वास्तूंचे महत्त्व, वास्तू संवर्धनाची प्रक्रिया आणि सांस्कृतिक वारशाचे जतन याविषयी प्रत्यक्ष ज्ञान मिळावे, या उद्देशाने सोनेरी महल या ठिकाणी शैक्षणिक भेटीचे आयोजन करण्यात आले.

विभागप्रमुख डॉ. गीतांजली बोराडे यांच्या मार्गदर्शनाखाली शुक्रवारी (दि. नऊ) सदर भेटीचे आयोजन करण्यात आले. सदरील भेटी दरम्यान राज्य पुरातत्व विभागाचे व्ही. पी. राठोड

(विभागीय पर्यवेक्षक), दिगंबर कोठकर, नागेश करवंदे, अरुण कटारिया, नरसीलाल सैनी, राहुल खरात या विद्यार्थ्यांना ऐतिहासिक वास्तूंचे जतन, संवर्धन आणि पुनर्स्थापना ही प्रक्रिया प्रत्यक्षात कशी केले जाते याबाबतचे प्रात्यक्षिक दाखवून मार्गदर्शन केले. तसेच डॉ. रवि गव्हांदे यांनी विभागातर्फे उपस्थित असलेल्या राज्य पुरातत्व विभागाच्या अधिकाऱ्यांचे आभार मानले.

या क्षेत्र भेटीसाठी डॉ. बिना सेंगर, प्रा. अश्विनकुमार जोगदंड, डॉ. संजय पाईकराव, डॉ. महेश सरोदे, प्रा. प्रियदर्शन हटकर, प्रा. अक्षय मिरासदार, प्रा. नम्रता भोसले, प्रा. गुणज मारे, दिनेश सूर्यवंशी यांनी सहकार्य केले.

अभिजात मराठीला आधुनिकतेशी जोडून तिचे वैशिष्ट्य जगासमोर मांडा!, साहित्यिक डॉ. शिवाजी हुसे यांचे प्रतिपादन

ज्ञान सेतू ब्युरो

छत्रपती संभाजीनगर - आजच्या विज्ञान-तंत्रज्ञानाच्या युगात समाज झपाट्याने बदलत आहे. समाजमाध्यमांचा वाढता प्रभाव आणि आधुनिक तंत्रज्ञानाच्या विस्ताराच्या पार्श्वभूमीवर संशोधक विद्यार्थी, मराठी भाषेचे अभ्यासक आणि तरुण साहित्यरसिकांनी अभिजात मराठी भाषेला आधुनिकतेशी जोडून तिचे वैशिष्ट्य नव्या परिप्रेक्ष्यातून जगासमोर मांडण्याची गरज आहे, असे प्रतिपादन साहित्यिक तथा संपादक डॉ. शिवाजी हुसे यांनी केले.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ येथील मराठी भाषा व वाङ्मय विभागातर्फे आयोजित अभिजात मराठी भाषा सप्ताहाचा समारोप आणि पदव्युत्तर प्रथम वर्षाच्या विद्यार्थ्यांच्या स्वागत समारंभानिमित्त शनिवारी ते प्रमुख अतिथी म्हणून बोलत होते. अध्यक्षस्थानी विभागप्रमुख डॉ. रमेश जाधव होते. यावेळी अध्यक्षीय समारोप करताना डॉ. रमेश जाधव यांनी मराठी भाषा व वाङ्मय विभागाच्या वैभवशाली परंपरेचा आढावा घेतला. या परंपरेची माहिती विद्यार्थ्यांना करून देत त्यांनी विद्यार्थ्यांनी मराठी भाषेच्या संवर्धनासाठी, संशोधनासाठी आणि साहित्याच्या अभ्यासासाठी सातत्याने प्रयत्नशील राहावे, असे आवाहन केले. या कार्यक्रमात विद्यार्थ्यांनी तयार केलेल्या 'भावतरंग' या भित्तिपत्रकाचे विमोचन डॉ. शिवाजी हुसे यांच्या हस्ते करण्यात आले. तसेच अभिजात मराठी भाषा दिनानिमित्त आयोजित राज्यस्तरीय ध्वनी-चित्रफीत (रील) स्पर्धेतील विजेत्यांना पारितोषिकांचे वितरण करण्यात

आले. तसेच अभिजात मराठी भाषा सप्ताहानिमित्त आयोजित अभिवाचन कार्यक्रमात सहभागी झालेल्या विद्यार्थ्यांना प्रमाणपत्र देऊन गौरविण्यात आले. दुपारच्या सत्रात विद्यार्थ्यांच्या कलागुणांना वाव देण्यासाठी विविध गुणदर्शन कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. या प्रसंगी डॉ. दासू वैद्य, डॉ. आकाश पवार, डॉ. बाळासाहेब गायकवाड, डॉ. वाल्मीक वाघमारे डॉ. रामेश्वर वाकणकर यांच्यासह विभागातील प्राध्यापक, संशोधक विद्यार्थी आणि विद्यार्थिनी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. सूत्रसंचालन सानिया बेग तर मेधा मसलकर यांनी आभार मानले.

कविता खरी माणसं खरा पाऊस

पूर्वीची माणसे जितकी खरे होती,
तितका पाऊसही खरा होता ।
प्रत्येकाच्या हृदयामध्ये माणुसकीचा झरा होता ॥

आत्ताची माणसं खोटी वागतात, तसा पाऊस सुद्धा
खोटा वागतो ।
एक-दोन मिलीमीटर पडण्यासाठी पेटी भरून नोटा मागतो ॥

बाबा सांगतात पूर्वी पाऊस मुसळधार पडायचा ,
नदीच्या पुरात मंदिराचा कळस ही बुडायचा ॥

रानातलं वाहत पाणी आता कुठे दिसत नाही,
झाड हिरवं नाही म्हणून पाखरू सुद्धा बसत नाही ॥

खरंच सांगतो पूर्वीसारखा पाऊस आता वागत नाही,
अक्का पावसाळा गेला तरी चिखल पायाला लागत नाही ॥

— सागर जाधव —

जिजामाता शिक्षण प्रसारक मंडळ, कन्नड

दामिनी पथकातील महिला म्हणजे आधुनिक नवदुर्गाच!

एका हातात कर्तव्याची ढाल, मनात माणुसकीची ज्योत अन् अन्यायाविरुद्ध लढण्याचे दुर्गाशक्तीसारखे सामर्थ्य!

ज्ञान सेतू व्यूरो

नवरात्र म्हटले की डोळ्यांसमोर उभी राहते ती आदिशक्ती माँ दुर्गेची तेजस्वी प्रतिमा! महिषासुराचा संहार करून अधर्मावर धर्माचा विजय मिळवणारी, अन्यायाविरुद्ध लढणारी आणि संकटात सापडलेल्यांचे रक्षण करणारी देवी दुर्गा म्हणजे शक्ती, साहस आणि ममतेचे प्रतीक. नऊ दिवस आपण नवदुर्गेच्या नऊ रूपांची आराधना करतो, तिच्या शक्तीचा जागर करतो आणि स्त्रीशक्तीचा गौरव करतो. मात्र, आजच्या समाजात महिलांच्या संरक्षणासाठी प्रत्यक्ष मैदानात उतरून अन्यायाविरुद्ध लढणाऱ्या महिला पोलिसांकडे पाहिले, तर त्यांच्यातही याच दुर्गाशक्तीचे दर्शन घडते.

छत्रपती संभाजीनगरसह विविध शहरांत महिलांच्या सुरक्षिततेसाठी कार्यरत असलेले 'दामिनी पथक' म्हणजे गणवेशातील आधुनिक नवदुर्गाच्या सामर्थ्याचे जिवंत प्रतीक! महिलांना निर्भयपणे जगता यावे, मुलींना सुरक्षित वातावरणात शिक्षण घेता यावे आणि संकटात सापडलेल्या महिलांना योग्य मदत मिळावी, यासाठी या पथकातील महिला पोलीस कर्मचारी आपले कर्तव्य बजावतात.

देवीच्या रूपातील शक्ती, गणवेशातील दुर्गा!

देवी दुर्गेच्या हातातील शस्त्रे अन्यायाचा नाश करण्याच्या शक्तीचे प्रतीक आहेत. त्याचप्रमाणे दामिनी पथकातील महिला पोलिसांच्या हातातील कायद्याची ताकद ही महिला आणि मुलींच्या संरक्षणाचे महत्त्वाचे माध्यम आहे. रस्त्यावरील छेडछाड, शाळा-महाविद्यालयांच्या परिसरातील टवाळखोरांचा त्रास, महिलांचा छळ आणि अल्पवयीन मुलींच्या सुरक्षिततेचे प्रश्न अशा विविध परिस्थितींमध्ये या पथकाची भूमिका महत्त्वाची ठरते.

गस्त घालणे, तक्रारींची दखल घेणे, गरजू महिलांना मार्गदर्शन करणे, शाळा-महाविद्यालयांत जनजागृती करणे आणि आवश्यकतेनुसार कायदेशीर कारवाईसाठी पुढाकार घेणे, अशा विविध जबाबदाऱ्या पथकाकडून पार पाडल्या जातात. मुलींना त्यांच्या हक्कांची जाणीव करून देणे, चुकीच्या वर्तनाविरुद्ध आवाज उठवण्याचे धैर्य देणे आणि संकटाच्या वेळी मदत कुठे मागावी, याबाबत मार्गदर्शन करणे, हेही महिला सुरक्षा जनजागृतीचे महत्त्वाचे भाग आहेत.

या महिला केवळ गणवेश परिधान करत नाहीत, तर त्या गणवेशासोबत समाजाच्या सुरक्षिततेची मोठी जबाबदारीही आपल्या खांद्यावर घेतात.

महिलांच्या सुरक्षिततेचे कवच : विद्यार्थिनींच्या आत्मविश्वासाला बळ!

महिलांना सार्वजनिक ठिकाणी सुरक्षित वातावरण मिळावे, विद्यार्थिनींना निर्भयपणे शिक्षण घेता यावे आणि अन्याय सहन करणाऱ्या महिलांना मदतीचा मार्ग मिळावा, यासाठी दामिनी पथकासारखे महिला सुरक्षा उपक्रम महत्त्वाचे आहेत. शाळा, महाविद्यालये, बसस्थानके, बाजारपेठा आणि वसतिगृहांसारख्या ठिकाणी परिस्थितीनुसार गस्त घालणे व जनजागृती करणे, यामुळे महिलांच्या सुरक्षिततेविषयी जागरूकता निर्माण होण्यास मदत होते. काही प्रकरणांमध्ये वेळेवर हस्तक्षेप केल्यामुळे अल्पवयीन मुलींचे बालविवाह रोखणे, छळाच्या तक्रारीवर कारवाई करणे आणि संकटात सापडलेल्या मुलींना मदत मिळवून देणे शक्य होते. अशा घटनांमधून मुलींचे संरक्षण, शिक्षण आणि स्वाभिमान यांचे महत्त्व अधोरेखित होते.

एका मुलीला अन्यायाविरुद्ध आवाज उठवण्याचे

धैर्य मिळणे, एका महिलेला संकटातून बाहेर पडण्याचा मार्ग सापडणे आणि एका कुटुंबाला आपल्या लेकीच्या सुरक्षिततेचा विश्वास मिळणे, हीच अशा उपक्रमांची खरी ताकद आहे.

दामिनी पथकाच्या कामकाजाचे स्वरूप स्थानिक पोलीस प्रशासनानुसार बदलू शकते; मात्र, महिलांचे संरक्षण, कायद्याविषयी जागरूकता आणि अन्यायाला आळा घालण्याचा प्रयत्न हे या उपक्रमाचे महत्त्वाचे उद्दिष्ट आहे.

गणवेशामागची स्त्री : कर्तव्याच्या पलीकडचा संघर्ष!

दामिनी पथकातील महिला कर्मचाऱ्यांच्या कार्याचा गौरव करताना त्यांच्या गणवेशामागे असलेल्या माणसालाही समजून घेणे गरजेचे आहे. कारण कर्तव्यदक्ष महिला पोलीस हीदेखील कोणाची आई, पत्नी, मुलगी, बहीण किंवा कुटुंबाचा आधार असते. तिच्याही आयुष्यात संसार आहे, मुलांचे संगोपन आहे, घरातील ज्येष्ठांची काळजी आहे आणि वैयक्तिक आयुष्यातील अनेक जबाबदाऱ्या आहेत.

इतर महिलांप्रमाणेच तिलाही कुटुंबासोबत वेळ घालवण्याची, भावनिक आधाराची आणि विश्रांतीची गरज असते. मात्र, पोलिसी कर्तव्याला नेहमीच ठरावीक वेळेची मर्यादा असेल असे नाही. अचानक उद्धवणाऱ्या घटना, तणावपूर्ण परिस्थिती, अनियमित ड्युटी आणि नागरिकांच्या अपेक्षा यांचा सामना करताना वैयक्तिक आयुष्याचा समतोल राखणे आव्हानात्मक ठरू शकते.

कधी मुलांना पुरेसा वेळ देता येत नाही, तर कधी घरातील जबाबदाऱ्या सांभाळताना कामाचा ताण जाणवतो. कर्तव्य बजावताना स्वतःच्या भावना बाजूला ठेवून इतरांच्या समस्या सोडवाव्या लागतात. एखाद्या पीडित महिलेचे दुःख समजून घेताना मन हेलालून जाऊ शकते; संकटात सापडलेल्या मुलीला मदत करताना स्वतःच्या कुटुंबातील मुलीची आठवणही येऊ शकते. तरीही व्यावसायिक जबाबदारी सांभाळत परिस्थितीला सामोरे जाणे, हा त्यांच्या कामाचा महत्त्वाचा भाग असतो.

स्वतःच्या घरातील जबाबदाऱ्या सांभाळताना दुसऱ्याच्या घरातील लेकीचे रक्षण करणारी ही महिला म्हणजे स्त्रीशक्तीचे खरे सामर्थ्य! त्यामुळे त्यांच्या कार्याचे कौतुक करताना केवळ शौर्याचा गौरव करून थांबता कामा नये. त्यांच्या अडचणी समजून घेणे, मानसिक आधार देणे, कुटुंबाने सहकार्य करणे आणि समाजाने त्यांच्या कर्तव्याचा आदर करणेही तितकेच महत्त्वाचे आहे.

शौर्याइतकीच माणुसकीही महत्त्वाची! संकटात सापडलेल्या महिलेला धीर देणे, पीडितेचे म्हणणे संयमाने ऐकून घेणे, अन्यायाविरुद्ध योग्य कारवाई करणे आणि मुलींमध्ये आत्मविश्वास निर्माण करणे, या प्रत्येक कृतीत दामिनी पथकातील महिला कर्मचाऱ्यांच्या कार्यातील वेगवेगळे पैलू दिसतात.

कायद्याची अंमलबजावणी करताना कर्तव्यनिष्ठा आवश्यक असते; परंतु पीडितेच्या वेदना समजून घेताना संवेदनशीलताही तितकीच महत्त्वाची असते. धैर्य,

संयम, कर्तव्यनिष्ठा आणि माणुसकी यांचा संगम म्हणजे दामिनी पथकातील महिला कर्मचाऱ्यांचे कार्य!

या महिला समाजाच्या सुरक्षिततेसाठी काम करतात; मात्र त्यांच्या सुरक्षिततेची, सन्मानाची आणि मानसिक स्वास्थ्याची जाणीव ठेवणेही समाजाचे कर्तव्य आहे. त्यांच्या पाठीशी कुटुंब उभे राहिले, सहकाऱ्यांनी सहकार्य केले आणि नागरिकांनी त्यांच्या कामात सकारात्मक सहभाग घेतला, तर महिला सुरक्षा अधिक प्रभावी होण्यास मदत होईल.

स्त्रीशक्तीचा खरा सन्मान कृतीतून होऊ द्या!

नवरात्रात आपण देवीसमोर दिवे लावतो, आरती करतो आणि शक्तीची आराधना करतो. मात्र, खरी शक्तीची उपासना म्हणजे आपल्या आजूबाजूच्या प्रत्येक स्त्रीचा सन्मान करणे, तिच्या सुरक्षिततेची काळजी घेणे आणि तिच्यावर होणाऱ्या अन्यायाविरुद्ध आवाज उठवणे होय.

महिलांच्या सुरक्षिततेची जबाबदारी केवळ पोलिसांची नाही; ती संपूर्ण समाजाची आहे. मुला-मुलींना समानतेचे संस्कार देणे, सार्वजनिक ठिकाणी गैरवर्तन करणाऱ्यांना प्रोत्साहन न देणे, पीडित महिलेला दोष देण्याऐवजी तिला आधार देणे आणि संकटात सापडलेल्या व्यक्तीला मदतीचा हात देणे, ही प्रत्येक नागरिकाची जबाबदारी आहे.

महिलांचा सन्मान केवळ शब्दांत नको, तर तो आपल्या वागण्यात आणि कृतीत दिसला पाहिजे!

महिलांसाठी कृतीशील सुरक्षा संदेश
छेडछाड किंवा अन्याय झाल्यास: स्वतःच्या सुरक्षिततेला प्राधान्य द्या आणि पोलिसांची मदत घ्या.

संकटातील महिलेला मदत करा: पीडितेला दोष देऊ नका; तिचे म्हणणे ऐकून तिला योग्य मदत मिळवून द्या.

बालविवाह रोखा: अल्पवयीन मुलीच्या बालविवाहाची माहिती संबंधित यंत्रणेला द्या.

ऑनलाईन छळाविरुद्ध आवाज उठवा: संदेश, स्क्रीनशॉट आणि इतर संबंधित पुरावे जतन करून अधिकृत तक्रार नोंदवा.

आपत्कालीन मदत: तातडीच्या मदतीसाठी ११२ या राष्ट्रीय आपत्कालीन क्रमांकावर संपर्क साधा.

लक्षात ठेवा, अन्यायाविरुद्ध वेळीच आवाज उठवणे एखाद्याचे आयुष्य सुरक्षित करू शकते.

या आधुनिक नवदुर्गांना मानाचा मुजरा!

नवरात्रातील नऊ दिवस आपण देवीच्या शक्तीची आराधना करतो. या निमित्ताने समाजाच्या सुरक्षिततेसाठी कर्तव्य बजावणाऱ्या दामिनी पथकातील महिला कर्मचाऱ्यांच्या कार्याचीही जाणीव ठेवूया. त्यांच्या धैर्याला सलाम करूया, त्यांच्या संघर्षाचा सन्मान करूया आणि त्यांच्या पाठीशी ठामपणे उभे राहूया.

या आहेत गणवेशातील नवदुर्गा!

या आहेत संकटातील महिलांचा आधार!

या आहेत अन्यायाविरुद्धच्या लढ्याची शक्ती!

या आहेत समाजाच्या सुरक्षिततेसाठी कर्तव्य बजावणाऱ्या दुर्गा!

दामिनी पथकातील प्रत्येक महिला कर्मचाऱ्याला नवरात्रोत्सवानिमित्त मनःपूर्वक सलाम!

देवीची आराधना मंदिरात करूया; पण तिच्या शक्तीचा जागर प्रत्येक स्त्रीच्या सन्मानात, सुरक्षिततेत आणि स्वातंत्र्यात घडवूया!

महिला सुरक्षित, तर समाज सक्षम!

स्त्रीचा सन्मान, हीच खरी शक्तीची उपासना!

नवरात्री नवदुर्गाच्या शक्तीप्रमाणे दामिनी पथकही सदैव तुमच्या सोबत!

॥ सुरक्षित स्त्री - सक्षम समाज ॥

* नवरात्र विशेष! *

दिनेश गायके

दैनिक ज्ञान सतू (संपादक)

८२७५०९७१६९